

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

Indledning

Tak for at jeg måtte komme.

Jeg har brugt lang tid på at fundere over, hvad jeg vil sige her i dag, for hvad bør en god Skt. Hans tale egentlig indeholde? Sct. Hans er en årligt tilbagevendende begivenhed, og derfor kan man nemt komme til at gentage sig selv, når man skal holde tale over samme tema flere gange. Men måske er netop det også en del af traditionen? Ja, det er faktisk det samme som vi i kirken gør søndag efter søndag fortæller den samme historie om Gud og vores liv med Ham. Jeg vil dog i aften tale over et lidt utraditionelt emne – men et emne som jeg tror de fleste af os kender til: Søkende eller snarere søskendestidigheder.

Søkende

I kender måske disse små køleskabsmagneter med ord eller billeder?

En del af os har dem i vores hjem. I disse søde køleskabsmagneter kan vi måske have et billede af en sød kat eller alverdens lomme filosofi ala: ”*Smil, og verden smiler til dig*”.

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

Også i mit barndomshjem var vores køleskab dekoreret med en sådan køleskabsmagnet: *Søskende er forskellige blomster fra samme have.*

Jeg tror denne køleskabsmagnet var og er en trøst for min mor. En trøst over at vi søskende er vidt forskellige – som søskende jo oftest er. Dette betød selvfølgelig også en del gnidninger og rivalisering i vores børne- og ungdomsårene. Og jeg tror at alle søskendeflokke i en vis grad har oplevet deres del af gnidninger, rivalisering og slåskampe. Hvis ikke så prøv lige at tænke efter en ekstra gang. Jeg er selv vokset op som midterbarn – hvilket i mit hjem egentlig bedst kan beskrives som en krig på to fronter. Ovenfra var jeg presset af min storebror og nedenfra blev jeg presset af min lillesøster. Ja, det var hårde odds at kæmpe imod, hvilket betød en lang og udmattende forsvarskrig. Selvfølgelig er dette sat lidt på spidsen, det var ikke så slemt. Det var værre! Nej, spøg til side. At elske sin næste kan være svært, men man skulle tro, at det var nemt at elske sin søster eller bror? Men sådan er det desværre ikke.

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

Lignelsen

I Det Nye Testamente fortæller Jesus en historie om en far, som har to sønner, der arbejder på hans gård. En dag beslutter den ene, at han vil ud at se verden, og han beder derfor om sin arv og tager af sted. Og mens han forlyster sig ude i verden, pukler broderen derhjemme med jorden og dyrene som sædvanligt.

En dag, da han kommer ind fra marken, kan han dufte, at der er ved at blive lavet god mad, og han finder ud af, at hans far har bestemt, at de skulle slagte deres bedste kalv, fordi broderen er kommet hjem igen! Han bliver vred og bebrejder sin far, der ikke én eneste gang har slagtet en kalv for hans skyld, selvom han har passet gården sammen med ham hver eneste dag. "Alt mit er dit", siger faren til ham, "men kom nu ind og fest med os, for din bror, som vi havde mistet, er kommet hjem".

To slags mennesker

I dagens samfund og ofte i den selv samme familie finder vi både sådanne ældste-brødre og yngste-brødre. Ofte er det den førstefødte i familien, som retter sig efter forældrenes værdier, den ansvarlige,

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

som følger forældrenes levevis. Den yngste derimod har tendens til at blive rebellen, en fri fugl, som foretrækker ligesindedes selvskab og beundring. Den førstefødte vokser op, får et konventionelt job og bosætter sig i nærheden af mor og far, mens den yngste tager af sted for at bo i storbyernes hotte kvarter. Ældste-broren og yngste-broren er også to måder, to veje, som vi kan spejle os til i: Den ene består i at bryde alle moralske love og udstikke sin egen kurs, den anden består i at overholde moralske love og opfører sig meget, meget pænt.

Men denne historie deler ikke verden ind i de moralske gode mennesker på den en side og de umoralske, dårlige mennesker på den anden side. Den viser os, at vi alle på en eller anden måde har viet vores liv til et frels-dig-selv-projekt, for at for få magt og kontrol.

Ældste-brødre deler verden i to: »De gode (som os) er inde i varmen, og de onde, som er denne verdens virkelige problem, er ude i kulden.« Yngste-brødrene hvad enten de tror på Gud eller ej, gør det samme og siger: »Nej, vi fordomsfrie og tolerante er inde i

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

varmen og de snæversynede og fordomsfulde, som er denne verdens virkelige problem, er ude i kulden.«

Men denne historie vil fortælle os noget andet. Den hævder, at begge brødrene tager fejl, fordi de begge er elskede, og opfordres til at erkende dette og forandre sig. Da en avis rejste spørgsmålet: »Hvad er problemet med verden?« svarede den katolske tænker G. K. Chesterton angiveligt ved at sende et brev: »Mine herrer, jeg er problemet. Med venlig hilsen G.K. Chesterton.« Dette er den ydmyghed, den attitude, hos den, der har grebet budskabet i denne fortælling.

Karen Blixens elskede historie »Babettes gæstebud« viser også denne attitude. Babettes gæstebud slutter også, ligesom fortælling om de fortabte sønner med en fest og lærer os også, at der er to almindelige, men utilstrækkelige måder at leve på, og at der findes en tredje vej. Blixens historie handler om to ældre kvinder, Martine og Philipa, døtre af en meget streng præst, som havde grundlagt en lille, religiøs sekt i deres landsby. Mens de voksede op, var begge kvinder fristet til at leve et sanseligt liv. En flot, ung

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

løjtnant havde friet til Martine og ville stikke af med hende. Philipa var eftertragtet af Pariseroperaens instruktør, som blev tiltrukket af hendes stemmes renhed og klarhed. Begge kvinder endte med at vende ryggen til et liv i verdslig nydelse for at hjælpe deres far med hans mission. Efter farens død fortsatte døtrene med at våge over det strenge og moralske samfund i den lille landsby Berlevåg på den forblæste, norske vestkyst. Men det gik ikke samfundet godt. Folks liv blev lige så kolde og gølge som det våde, grå, blæsende vejr på de kanter. Stort set alle havde et udestående med en eller anden i landsbyen. Mange talte ikke med hinanden. De plejede deres stolthed, og bitterheden var vokset til smertefulde dimensioner. Landsbyen var et totalt glædesløst sted. Så tog Martine og Philipa imod en flygtning, Babette, som levede hos dem som deres tjener. Da Babette helt uventet vandt lotteriet, tilbød hun at betale for og forberede en jubilæumsmiddag for samfundet til minde om deres fars fødselsdag. Det viste sig, at Babette havde været en af de dygtigste kokke i Paris, og det måltid, hun forberedte, var en gourmetfest. Det blev dagen for måltidet og bønderne ankom. En ældre

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

kvinde, som boede nær landsbyen, fru Løwenholm, ville ære præstens minde, derfor inviterede hun som nevø til at ledsage sig ved måltidet. Nevøen var ingen anden end Martines unge, flotte løjtnant fra ungdommen, som nu var blevet en stor general. Da generalen ankom i hestevogn, funderede han over fortiden. Han følte, at han på trods af al sin verdslige succes ikke var blevet lykkelig. Han huskede Martine og hendes åndelige alvor og spekulerede på, om han var gået glip af det, som virkelig betyder noget i livet. Martine og Philipa havde imidlertid heller ikke opnået, hvad de længtes efter, selv om de havde fulgt den åndelige tjenestes vej. Alle satte sig og begyndte at spise. De blev øjeblikkeligt forbløffede over den udsøgte kvalitet og perfekte tilberedelse af maden. Festens magt begyndte at trænge gennem deres forsvarsværker. En efter en, under indflydelse af den skønne mad og drikke, begyndte tidligere fjender at bløde op i forhold til hinanden. Kommentarer og ord så søde som maden begyndte at passere mellem dem. Der blev søgt og givet tilgivelse. To kvinder, som i mange år ikke havde talt sammen, lagde kærligt panderne mod hinanden og sagde: »Gud velsigne dig,

Tale til Sankt Hans fest ved Mjels Sø, 2015

kære Solveig,« og: »Gud velsigne også dig, kære Anna.« Endeligt begyndte Philipa at synge med sin rene og smukke stemme, og alle lyttede og mindedes. Så rejste generalen sig for at tale. Han citerede Salme 85 fra det Gamle Testamente: »Nåde og sandhed mødes, retfærdighed og lyksalighed kysser hinanden.« Han fortsatte med at sige, at under dette måltid var det gået op for ham, at moral og glæde, det etiske og det sanselige, på en eller anden måde kan mødes.

Dette er Karen Blixens måde, ligesom fortællingen, at fortælle at uanset om vi er ældste-brødre eller yngste-brødre, med alt hvad dertil følger, så skal vi fejre fest sammen. Vi, ældste-brødre, bør komme ned fra vores høje etiske og stolte hest, og vi yngste-brødre bør vende os bort fra den ansvarsforflygtende og sanselige vej. I stedet bør vi erkende, at vi er forskellige blomster fra samme have og sammen tage imod vor Faders festinvitation.

Så jeg vil slutte af med at ønske jer alle en rigtig god sommer og en rigtig dejlig Sankt Hans aften.